

(1898 – 1960)

SÜLEYMAN KAYA (GAYE)

İşte efsanevi bir kahraman daha; Süleyman Kaya... Daha doğrusu Hz. Üstad'ın düzeltmesiyle 'Süleyman Gaye'... Süleyman Gaye Antalya, Mersin, Antep, Maraş, Adıyaman, Diyarbakır gibi merkezlerde seyyar olarak koku ve esans satma perdesi altında Risale-i Nur neşriyatı yapıyordu. Heybesinin bir gözünde koku, diğer gözünde risale kitapları taşıyordu. Emirdağ Lahikası'nda bulunan bir mektubunda "Üstadım Efendim! 'Bu tarafın vazifesi senin' demiştin." Diyerek Hz. Üstad'tan vazife aldığına işaret etmektedir. Onu tanıyanlarla yaptığımız röportajlar bu mektubu teyid etmektedir. Öğrendiğimize göre Konyalı Vehbi Hoca Efendi de buna dâhildir... Süleyman Gaye Ağabey omuzundaki koku heybesiyle şimdi dirilip kalksa ve ilk defa Risale-i Nur götürdüğü merkezlere bir baksa, görse, acaba nasıl sevinir ve şükrederdi... Belki de âlem-i berzahtan takip ediyordur, görüyordur... Öyledir mutlaka...

Süleyman Ağabey hakkında kapsamlı bir araştırma yapmaya çalıştım. Eskiden beri dilden dile, gönülden gönüle aktarılan söylentileri, rivayetleri, hissiyatları onu tanıyanlarla konuşarak derleyip-toplayıp, kaydettim. Merhum ağabeyimizi tanıyacak, tanıyacak kadar malumat topladığımı zannediyorum. O, kolay atlanacak bir şahsiyet değildi... Çünkü Süleyman Gaye, büyük bir bölgenin; Antalya'dan Diyarbakır'a kadar şimdilerde hizmetlerin alabildiğine uçtuğu illerin ilk fatihlerinden birisi, belki de en birincisidir.

Süleyman Kaya Burdur'un Bucak kazasının Kargı köyünde 1314 (1898) yılında doğmuştur. Herhangidir akrabasını, yakını bulamadığım için bu doğum yeri ve doğum tarihi bilgilerini, Isparta Sorgu Hâkimliği tarafından Süleyman Kaya hakkında açılan 11.5.1956 tarihli nurculuk davasıyla ilgili karar tutanağından çıkardım. Ancak o dönemlerin insanı 1926 doğumlu Antalyalı Recep Unaz Ağabeyin ifadelerine göre Süleyman Kaya aslında Antalya'nın Yumaklar köyündendir. Recep Ağabey, Süleyman Kaya Ağabeyle de görüşmüş birisi. Bunun yanında, Antalya'dan Av. Gültekin Sarıgül ve Akdeniz Kültür Ve Eğitim Vakfı Başkanı İdris Görmez Yumaklar Köyüne kadar gidip, köylülerle görüşüp bunu teyidini almışlar. Bu bilgiyi kendileri verdi. Aslında Burdur'un Kargı Köyü ile Antalya'nın Yumaklar Köyü birbirine yakın ve Toros Dağlarındaki Yaylaları ortak. Bize göre ise Süleyman Ağabey hem Antepli, hem Adıyamanlı, hem Maraşlı, hem de Diyarbakırlı; yok, Süleyman Gaye buralara sığmaz, nerede hizmet varsa Süleyman Gaye oralıdır... Antalya Nur Talebeleri koskoca bir hizmet binasının altına "Süleyman Gaye Apartmanı" yazarak, hemşerileri olan bir ağabaya fevkalade güzel bir vefa örneği göstermişler. Antalyalıları tebrik ediyoruz.

Süleyman Gaye Üstad'ı ile aynı yılda, 1960'da Isparta'da vefat etmiştir.

Dursun Kutlu Anlatıyor:

Adıyaman Risale-i Nur hizmetlerinin ilklerinden ve en eski hâmlerinden Dursun Kutlu Ağabey anlatıyor:

ANTALYA, MERSİN, ANTEP, MARAŞ, ADIYAMAN, DİYARBAKIR HİZMETLERİ...

Süleyman Gaye Ağabey Burdur'un Kargı köyündendir. Bir gün Üstad'ı rüyasında görüyor. Üstad "Seni şarka göndereceğim" diyor. Bu da hemen koşuyor. Üstad "Dur, acele etme" diyor. Bu rüyasından sonra Mersin, Antalya, Antep, Maraş, Adıyaman, Diyarbakır gibi vilayetlerde Risale-i Nur hizmetlerine koşuyor. Bu mesele Emirdağ Lâhikasında geçmektedir. Okuyalım:

"Üstadım Efendim! "Bu tarafın vazifesi senin" demiştin. Ben de söz verdim, Isparta'dan gittiğimde Mart'ta gelirim demiştim. Gaziantep ve Maraş'a varamadığım için ruhum "Sen vazifeni tam yapmadın" diyor.

“Üstadım Efendim! Eskişehir'e gitmeden bir sene evvel, ilk görüştüğümüzden üç-dört ay sonra rü'yada Üstadım hanemize gelmiş idin. Bana dediniz: "Seni bir yere göndersem gider misin?" Ben de "Giderim, efendim!" dedim. Sen de "Seni üç aylık bir yere göndereceğim" dedin. Ben de hemen yürüdüm. Bana "Dur!" diye emir verdin. Ben de durdum. "Ben sana şimdi git emrini verdim mi?" dedin. Ben hemen uyandım. O zamandan beri merak ediyordum. "Acaba bu sene emir verdi mi ki, hem üç aylık yol bize de nasib olur mu ki" diye gece ve gündüz gözyaşları döküyordum. Demek mukadder şimdi imiş...

] ±- " «* ö-u² N«4ö² w-8ö ! «H´ ; ö-yÁV-7ö-G² W«E² 7« !

“Efendim! El ve ayaklarınızdan hürmetle ve hasretle öpüyorum.

Çok kusurlu köleniz Süleyman Kaya

21.4.1951

(Emirdağ Lâhikası 65)

ÜSTAD 'KAYA' İSMİNİ 'GAYE' YAPMIŞ

Üstad onun adını “Süleyman Gaye” olarak değiştirmiş. Belki biz ‘Gaye’yi ‘Kaya’ anlamışız yahut da bir Şükrü Kaya vardı ya; “Taş” yani, Üstad beğenmemiş ondan değiştirmiştir adını.

Süleyman ağabey 1953 senesinde Mersin'den Maraş'a, Maraş'tan da Adıyaman'a geldi. Adıyaman'da bir sene kaldı. Bir ay bizim evde kaldı. Sonra evimizin dışarı bakan bir odası vardı. O odadan dışarı doğru bir kapı açtık, orayı dersane yaptık. On bir ay da burada yattı, kalktı. Geçim kaynağı sattığı esanslardı. Başka bir şeyi yoktu. Yaşlıydı zaten. Çocuklarının olduğunu biliyorum.

Adıyaman'a geldiğinde omzunda taşıdığı bir heybe vardı. Bir gözüne Risale-i Nur, diğer gözüne de kitapları koymuş. Elinde de bir koku çantası vardı. Onunla esans satardı. O şekilde Risale-i Nur'un neşrine çalışırdı.

Bizim evde kaldığı zaman yaz günü bizim odanın yanında üstü kapalı açık salonda görünürdü. Ben ikinci kattayım. Her gece teheccüd kılar, ondan sonra binbir ihlâs okurdu. Maşallah, hiçbir şey demese de hali insanı tesir ederdi yani.

Biz Adıyaman'da ayakkabı imalatçısıydık. O zaman herkes şapka giyiyordu, benim de bir şapkam vardı. Bir gün beraber camiden çıktık “Bunu at” dedi bana. Ben de marangoz dükkânları vardı, onun üzerine attım şapkamı. Kardeşlerimiz de “Yahu sen ne yaptın, şapkasız gezmek ayıptır” dediler. O zaman ki anlayış böyleydi. Neyse arkadaşlar da yavaş yavaş şapkayı bıraktılar. Süleyman ağabey vesile oldu bize.

Dersane bizim evin bitişiğindeydi ya, bir gün derse gitmişim ama akşam namazını kılmayı unutmuşum. Derse başlayalım dedim; dedi ki “Sen namazını kıldın mı?” Dedim, “Ben namazı kılmamışım.” Böyle halleri vardı Süleyman ağabeyin. Osmanlıcağı iyi biliyordu.

1954 yılında Adıyaman'dan Diyarbakır'a gitti. O zaman yol yok, hayvanla önce Urfa'ya gitti, oradan da vasıta ile Diyarbakır'a geçti. Diyarbakır'da Mehmed Kayalar'la epey kaldı. Orada Melik Ahmet Camiinin bir hücrelerinde kalmış. Kaldığı caminin anahtarını kendisine vermişler. Diyarbakır'da epey kaldıktan sonra son zamanlarında tekrar Burdur'a döndü.

Mehmed Kırkinci Anlatıyor:

Erzurum'un ilim ve hikmet adamı Mehmed Kırkinci Hocaefendi anlatıyor:

Üstad: ‘Biz devenin üzerinde hazine götürüyoruz. Deve de yumurtaların üzerinde gidiyor. Ne yumurtalar kırılacak, ne deve duracak’

1953 senesinde Erzurum Ilıca'da askerim... Orada subaylara, askerlere Risale-i Nur dağıttım. Akşamları onları toplayıp ders okuyor, zevkimden, feyzimden uçuyordum. Bir ay geçti beni şikâyet ettiler; yakaladılar, hapse koydular. Hapishanede iken Üstadımız Süleyman Kaya'yı gönderdi. Süleyman Kaya geldi: “Üstadımızın sana selamı var. Buyurdu ki **‘Biz devenin üzerinde hazine götürüyoruz. Deve de yumurtaların üzerinde gidiyor. Ne yumurtalar kırılacak, ne deve duracak’** böyle dedi Üstadımız.” Süleyman Kaya böyle bir haber getirdi bana Üstad'tan. Bayram Ağabey sonradan “Üstad bu sözü söylediği sırada ben Üstad'ın yanındaydım” demişti bana.

Sonra hapisten çıktım. Süleyman Gaye ile medresede yirmi gün kadar beraber kaldık. Bir gün ikindi namazına kalktık, farzına duracağız, yan yanayız. Dedim “Süleyman Efendi Üstad'ımız büyük bir mürşid de ama derecesini bilemiyoruz” dedim. “Kalan Mehdi!” dedi. İlk defa ondan duydum. Aynı bu “Kalan” sözü ona aittir. Yani ondan

şüpheni mi var manasında bir söz olsa gerek. Namazda bende bir heyecan, bir sevinmek... İlk defa ondan duydum Üstad'ın mehdiliğini.

Koku satıyordu. Heybesi vardı elinde. Bir gözünde kitaplar, bir gözünde esanslar vardı. Garibandı. Hz. Üstad 'Gaye' diyor ona, 'Kaya'dan daha güzel elbette. Çok mübarek birisiydi. Yemede, içmede bir lokma alır 'Bismillah' der, sonra 'Elhamdülillah. Bir dahaki lokmada yine Bismillah, Elhamdülillah" derdi. Onu yirmi gün eyledim. Yedirdim içirdim, elbise aldım, biraz harçlık verdim. Öylece yola verdim. Bir daha görüşemedik.

Mahmud Allahverdi Anlatıyor:

Prof. İrfan Küfrevioğlu: 1985-87 yılları arasında Almanya'da bulundum. O sırada Mahmut Allahverdi Ağabeyle Ali Uçar Ağabey Almanya'ya geldiler. Bu anlatacağım hatırları o sırada naklettiler bana.

SİYAH FARE BEYAZ FARE, ARSLAN FİLAN... KALBİM PEK FAZLA MÜTEVECCİH OLMADI

Mahmud Allahverdi Ağabeyin kendi ifadeleriyle: Adıyaman'da bir zatın camide huşu ile namaz kıldığını gördüm. O sırada tarikata mensuptum ve kalbim uyanık bir haldeydi "Bu zat tam bizim tarikatın verdiği gibi bir insan diye düşündüm ve çıktım namazdan sonra onu beklemeye başladım. Kendisine "Ne iş yaparsın?" diye sordum. "Koku satarım" dedi. "Nereden gelirsin?" dedim. "Isparta'dan geldim" dedi. Dedim ki "Koku satanlar cemaatten önce çıkar, öyle koku satar. Sen cemaatten sonra çıktın?" "Ben de böyleyim işte" dedi. Bunun üzerine kendisini dükkânıma davet ettim ve çay ikram ettim. Çayı her yudum alışında 'Bismillah' diyerek başlıyor, yuttuktan sonra da 'Elhamdülillah' diyordu. Bu benim garibime gitti. Onu tarikata davet ettim. O da beni Risale-i Nur'a davet etti. Baktım bir meşrebi var, o yüzden ısrar etmedim.

Daha sonra bir çatı katında yerleri vardı, oraya gittik beraber. Orada risale okudular. Baktım siyah fare, beyaz fare, arslan filan... Bu nasıl bir eserdir böyle diye düşündüm ve kalbim pek fazla müteveccih olmadı. Daha sonra da gitmeyi düşünmedim. Süleyman Ağabey Adıyaman'dan ayrıldı, gitti.

Aradan bir süre geçince bir rüya gördüm. Rüya da bir zat bana amirane bir şekilde "Üzerindeki elbiseyi çıkar" dedi. Çıkardım ve bana bir cübbe giydirdi. Uyandım, baktım bütün tarikat zevkleri bitmiş bende. Çok perişan oldum. Bu bir müddet böyle devam etti. Sonra "Şu nurculara bir gideyim, onların fikrini alayım, belki istifade eder, feyz alırım" dedim. Gittim dersaneye müdhiş bir feyz aldım. Risale-i Nur'a bu şekilde başlamış oldum ben. Hizmete devam ederken, Üstad'ı Isparta'da iken ziyaret ettim."

Ali Uçar Anlatıyor:

Prof. Dr. İrfan Küfrevioğlu: Ali Uçar Ağabeyi Almanya'da iken dinlemiştim. Bilhassa Konyalı Vehbi Hocaefendiye İhlâs Risalesi'ni götürmenin Süleyman Kaya olduğunu Ali Uçar Ağabeyden birkaç kere dinledim. Tereddüdüm yoktur.

Rahmetli Ali Uçar ağabey anlattı. Kendi ifadeleriyle:

O ASLAN HOCAYA İHLÂS RİSALESİ

Süleyman Kaya Ağabey Isparta'dan Konya'ya on beş gün yürüyerek geliyor. İhlâs Risalesini tefsir sahibi Vehbi Hocaefendiye okutmak istiyor. Vehbi hocayı arıyor, soruyor; filan yerde olabilir diyorlar. Gidiyor, kapıyı çalıyor. "Vehbi Hocaefendiye görmek istiyorum" diyor. "Gel kardeşim seni Vehbi Hocaefendiye" götürüyem diyor. Meğer kendisi imiş... "Buyur kardeşim ne istiyorsun?" diyor. "Ben Isparta'dan geliyorum. Bediüzzaman Hazretleri diye bir zat var. İhlâs Risalesi diye bir risale yazdı, benim okumam yazmam yok, sizden dinlemeye geldim" diyor. Vehbi Hocaya okutuyor. İhlâs Risalesini okuyup bitiren Vehbi Hocaefendi: "Allah senden razı olsun. Ben Müslümanlar arasındaki bu ihtilafları görüyordum. Acaba İslamiyet'te bir hakikatsizlik mi var diye şüpheye düşünüyordum. Bu İhlâs Risalesi beni kurtardı" diyor. Bu mesele Kastamonu Lâhikası'nda geçiyor. "O aslan hocaya ihlâs risalesi..." diye geçiyor. Bu hadise 1940'lı yıllarda oluyor.

Ali Uçar Ağabeyin bahsini ettiği Hoca Vehbi 'ye İhlâs Risalesinin verilme hadisesi Kastamonu Lâhikası'nda şu şekilde geçmektedir:

"Konya âlimlerinin Risale-i Nur'u yazmakta ve takdir etmekte olduklarını ve tefsir sahibi Hoca Vehbi'nin (R.H.) Risale-i İhlâs karşısında mağlubiyetle beraber, Risale-i Nur'a karşı hayran ve takdîrkâr olması münasebetiyle, Hâfız Ali demiş: "Risale-i Nur'un bir kerametidir; öküze et ve arslana ot atmaz. Öküze ot verir, arslana et verir. O arslan hocanın en evvel İhlâs Risaleleri eline geçmiştir." (Kastamonu Lâhikası 255)

Akdeniz Kültür Ve Eğitim Vakfı'nın Antalya'da yaptırdığı hizmet binasının adı:
"SÜLEYMAN GAYE APT"